

- Yazar Biyografisi (TEİS)
  Feryâdî, Derviş Hasan Efendi (1325/ 1907'de sağ) (1325/ 1907'de sağ)
- Madde Yazarı: **Prof. Dr. Serhan Alkan İspirli**
- Eser Yazılış Tarihi:**?**
- Yazıldığı Saha:**Anadolu-Osmanlı**
- Edebiyat Alanı:**Yazılı Edebiyat / Divan Edebiyatı**
- Dönemi:**19. Yüzyıl**
- Dili:**Türkçe**
- Alfabesi:**Arap**
- Yapısı:**Manzum**
- Niteliği:**Telif**
- Türü/Formu:**Divan**
- Yayın Tarihi:**11/08/2021**

MANZÛME-İ HAKÎKİYYE/ DÎVÂN-I FERYÂDÎ (FERYÂDÎ)

şiirler

Feryâdî, Derviş Hasan Efendi (1325/ 1907'de sağ) (1325/ 1907'de sağ)

Şeyh Hasan, Derviş Hasan Efendi, Şeyh Hasan Baba isimleri ile de anılan Erzurumlu şair Feryâdi'nin eseri. Yapılan son çalışmaya göre (Alkan İspirli vd. 2016), *Dîvân-ı Feryâdî*'de 179 gazel, 9 müseddes, 2 muhammes, 3 nazm (vefat üzerine/ cevher tarih), 1 müstezad, 4 müfred, hece ölçüşü ile yazılmış 46 manzume (koşmalar) yer almaktadır.

Manzûme-i Hakîkiyye'den Nakşibendi, Rıfâî tarikatleri ile ilgili manzumeler şairinin bu tarikatlara intisabı veya yakınlığı olduğunu düşündürür. Eserin dikkat çeken özelliklerinden

birisi de kelime oyunlarıdır. Aynı beyitte yer alan evc, feryâd (Feryâdi), nevâ, perde, aşirân, acem (Acem), aşirân-ı acem, nefh, rast, sabâ, nâle, hicâz (Hicâz) kelimeleri, hem musiki makam ve ıstılahı olarak hem de lügat anlamlarıyla kullanılmıştır. Klâsik Türk mûsikîsine ait makam ve terimlerin divan şairi tarafından çoğu zaman tevriye, îhâm-ı tenâsüp ve mecaz... yoluyla zengin bir anlam şölenine zemin hazırladığı görülür. Feryâdî, söz konusu makamların inici (evc), inici-çıkıcı (nevâ), inici (aşirân-ı acem), çıkıcı (rast), çıkıcı (sabâ), inici- çıkıcı bazen çıkıcı (hicâz) seyirlerinden, hatta duraklarından, perdelerinden... yararlanarak, bir âşık olarak kendi durumunu da ifade edebilmeyi, zeminden evce (göklere) çıkan feryadını dile getirirken, mekan olarak da Acem'den Hicâz'a doğru zaten ateşli olan feryadının sabâ rüzgarı ile daha da yanıcı hâle geldiğini, aynı zamanda Hicaz'ın müslüman bir şair için ne kadar önemli olabileceğini, ... ve daha pek çok şeyi anlatmayı hedefler, hüsn-i tahallus, tecrid, tevriye, iham-ı tenasüp, mecaz ve leff ü neşrle zengin bir hâle getirmiştir. Bu zenginliğe *Feryâdi Dîvânı*'nda çokça rastlamak mümkündür (Alkan İspirli vd.2016: 9-24).

Eser 37 varaktır. Elimizde müellif hatlı nüshadan vaktiyle çekilmiş, bazı yerleri silik bir fotokopi vardır. Fotokopisi olan nüshanın aslı bu gün için elde yoktur. *Manzûme-i Hakîkiyye* yayımlanmıştır (Alkan İspirli vd. 2016).

Şairin biyografisi için bk. "Feryâdi, Dervîş Hasan, Dervîş Hasan Efendi, Şeyh Hasan, Şeyh Hasan Baba". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü.* http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/feryadi-dervis-hasan-dervis-hasan

Eserden Örnekler

Gazel

Var mıdır bu derd-i aşkın çâresi Lokmâna sor

Nâr-ı hasretde yanıp yakıldığım cânâna sor

Esdi bir sevdâ yeli serimde kıldı âşiyân

Gerçek âşık olduğum var server-i hûbâna sor

Kimdir âlemde benim tek câm-ı aşkından kanar

Böyle rüsvâ-yı cihân mestâne-i rindâna sor

Sor nidem Feryâdi yâre nice terk etdin beni

Verdiğin ahdi bana yanındaki sultâna sor

Gazel

Nefse uymuş bir takım bî-gâne irfân gözlemez

Tâlib-i dünyâ olan cân içre cânân gözlemez

Aklı yok mu ibret almaz mı aceb insân olan

Fâniye meyl eyleyip bâkîde ihsân gözlemez

Hâb u gafltten uyanmaz kendi kendin açmaz

Nâre yakar cismini cennetde mesken gözlemez

Şaşırır habb-ı sivâ nefs ile şeytân âdemi

Düşürür kendisini bin derde dermân gözlemez

Olma Feryâdi sakın böyle giriftâr-ı sivâ

Bir rızâdan gayrı asla kâmil insân gözlemez (Alkan İspirli vd.2016: 9-24).

Kaynakça

Alkan İspirli, Serhan, Ahmet Akpınar ve Azimet Karatekin (2008). "Erzurumlu Bilinmeyen Bir Divan Şairi: Feryâdi", T*urkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 3 (2): 447-464.

Alkan İspirli, Serhan, Ahmet Akpınar (2016). *Feryâdi: Derviş Hasan Efendi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Erzurum'un Yüzleri Serisi.

Altınölçek, Haşmet (1998). *Bir İletişim Aracı Olarak Müzik ve Müzikle Tedavi Yöntemleri.* Yayımlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Atıf Bilgileri

Alkan İspirli, Serhan. "MANZÛME-İ HAKÎKİYYE/ DÎVÂN-I FERYÂDÎ (FERYÂDÎ)". *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*, http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/manzume-i-hakikiyye-divan-i-feryadi-feryadi. [Erişim Tarihi: 04 Ocak 2022].

Benzer Eserler

#	Madde	Yazar	Madde Yazarı	İşlem
1	ESRÂR-I GAYB/ (FERYÂDİ)	Feryâdî, Derviş Hasan Efendi	Prof. Dr. Serhan Alkan İspirli	Görüntüle
2	MEVRİDÜ'L-VÜSÛL FÎ MEVLİDİ'R-RESÛL (İBRÂHÎM ZİKRÎ)	İbrâhîm Zikrî	Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal	Görüntüle
3	ED-DÜRERÜ'L-MÜNTAHABÂTÜ'L-MENSÛRE FÎ ISLÂHİ'L-GALATÂTİ'L-MEŞHÛRE / GALATÂT-I HAFÎD EFENDİ	Hafîd, Mehmed Hafîd Efendi	Doç. Dr. Ramazan Ekinci	Görüntüle
4	TUHFETU SABRÎ AN-LİSÂNİ BULGARÎ	Mehmed Sabrî	Dr. Öğr. Üyesi Özkan Uz	Görüntüle
5	DÎVÂN (ABDÎ)	Abdî, Abdülkerîm Abdî Efendi	Prof. Dr. Beyhan KESİK	Görüntüle
6	MEVLİD (ABDÎ)	Abdî	Doç. Dr. Hasan Kaya	Görüntüle
7	DÎVÂN (ABDÎ)	Abdî, Şarkîkarahisarlı	Dr. Hacer SAĞLAM	Görüntüle
8	TA'LÎKÂT-I BELÂGAT-I OSMÂNİYYE (ABDURRAHMÂN SÜREYYÂ)	Abdurrahmân Süreyyâ, Mîrdûhî-zâde	Prof. Dr. Mücahit Kaçar	Görüntüle
9	SEFÎNE-İ BELÂGAT (ABDURRAHMAN SÜREYYÂ)	Abdurrahmân Süreyyâ, Mîrdûhî-zâde	Prof. Dr. Mücahit Kaçar	Görüntüle
10	MUSÂHABE-İ MA'ÂRİF (ABDÜLKÂDİR BEY)	Abdülkâdir Bey, Ustrumcalı	Araş. Gör. Büşra Karasu	Görüntüle

#	Madde	Yazar	Madde Yazarı	İşlem
11	KİSÂ-NÂME (ÂBİD)	Âbid, Zeynelâbidîn	Prof. Dr. Ozlem Ercan	Görüntüle

© 2022 Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü | Ahmet Yesevi Üniversitesi